

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ»**

5–6 квітня 2019 року

**Київ
2019**

Папа «традиционалист», не занимаюсь ребенком, часто использует авторитарный стиль воспитания. Он руководит, повелевает, приказывает, кричит, наказывает. Консервативный отец не может или не хочет быть положительным примером для своего ребенка. В результате не реализуется основной принцип воспитания, о котором в свое время писал великий Л.Н. Толстой. Это привело к появлению своеобразной семейной субкультуры, где воспитанием занимаются в основном женщины.

В условиях экономического кризиса члены семьи иногда теряют работу, впадают в депрессию. Чаще всего это происходит с отцами. Если папы-традиционалисты в США, Германии пытаются изменить положение, берут на себя дополнительные обязанности по уходу за детьми, то в Украине эта ситуация часто закачивается алкоголем. В результате у детей перед глазами отсутствует пример для подражания. Вместо укрепления духовной общности, без которой воспитание, по мнению В.А. Сухомлинского, состояться не может, в семьях нарастает разобщенность. Некоторые психологи считают, что главная причина компьютерной зависимости – недостаток внимания к ребенку со стороны пап и мам. Родители все реже общаются с детьми. Причем украинские папы это делают в два раза реже, чем мамы. 88% подростков, если им нужно поделиться сокровенным, идут для этого к матери и только 65% – к отцу.

В отличие от отцов-традиционалистов «новые отцы» проводят со своими детьми гораздо больше времени. Так американские отцы общаются с ними в будние дни 1,9 часа, а в выходные – 6,5 часа [2]. Появились «новые отцы» и в Украине. Анализ показывает, что украинские «новые» папы знают об уходе за детьми гораздо меньше матерей и в два раза реже них общаются со своим потомством. «Новые папы» являются приверженцами авторитетного (демократического) стиля воспитания. Авторитетные отцы берут на себя ответственность за своих детей, их поведение и действия, пока те не достигнут эмоциональной зрелости. Авторитетный тип воспитания поощряет позитивное поведение, которое опирается на рациональное объяснение, убеждение, совесть ребенка. Дети, воспитанные авторитетными родителями, в дальнейшей жизни достигают наибольших успехов, они становятся самостоятельными, ответственными и уверенными в себе людьми.

Таким образом, в условиях развития информационной цивилизации происходит трансформация семьи и брака в развитых странах мира и в Украине. Важным показателем изменений является «кризис отцовства», который приобретает глобальный характер и масштабы. Этот кризис рассматривается, с одной стороны, как составная часть кризиса семьи, а с другой – как кризис маскулинности. Как составная часть кризиса семьи «кризис отцовства» проявляется в росте количества неполных семей, разводов, фактических браков. Это приводит к тому, что примерно пятая часть семей Украины не имеет отцов. Что касается второй стороны кризиса отцовства, то среди украинских пап по-прежнему большая часть придерживается консервативных взглядов на семью и воспитание. Отец-добытчик, финансист, в лучшем случае авторитарный мужчина, поддерживающий разнообразными средствами дисциплину, недовольный ускользающей из его рук властью в семье, – таким представляется этот тип отцов. В последнее время стали появляться «новые отцы», люди с изменившимся сознанием, которые материально обеспечивая семью, оказывают большую помощь мамам в развитии и воспитании детей, организуют их досуг, пытаются расширить сознание своего ребенка.

Литература:

1. Законы выживания неполной семьи. [Электронный ресурс] Сайт газеты «Зеркало недели». – Режим доступа: http://gazeta.zn.ua/SOCIETY/zakony_vyzhivaniya_nepolnoy_semi.html
2. Кон И. Зачем нужны отцы? Кризис отцовства как глобальная проблема / И.С. Кон // Звезда (Литературно-художественный общественно-политический независимый журнал) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://zvezdaspb.ru/index.php?page=8>
3. Папа-школа: шаг за шагом. – М.: ООО «БЭСТ-принт», 2010. – 148 с.
4. Результаты социологического опроса молодежи Украины. [Электронный ресурс] Сайт Research & Branding Group – Режим доступа: <http://rb.com.ua/rus/projects/omnibus/8915/>
5. Слюсар Л.І. Батьківство у системі відносин інституту сім'ї: сучасні трансформації, їх причини та наслідки./Л.І. Слюсар// Демографія та соціальна економіка.– 2016. – № 2(27). – С. 26-38.
6. Согласно статистике, ежегодно растет количество неполных семей. [Электронный ресурс]. Сайт LB ua (избранное для взрослых) – Режим доступа: http://society.lb.ua/life/2012/11/23/180066_50_razvodov_ukraine_prihodyatsya.html
7. Сухомлинский В.А. Мудрость родительской любви / Сост. А.И. Сухомлинская. – М.: Молодая гвардия, 1988. – 304 с.

Полулященко Т. Л., старший викладач
кафедри спортивних дисциплін

Навчально-науковий інститут фізичного виховання і спорту
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
м. Кременна, Луганська область, Україна

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОМУ СПОРТІ

Актуальність. Основна задача даної роботи – повернути увагу різних спеціалістів до ряду крайне важливих, на наш погляд, методологічних аспектів наукових досліджень, які перш за все відносяться до проблеми виховання гармонійно розвиненого підростаючого покоління. Запропоновані зміни і доповнення стратегічної мети і тактичних задач при досліджуванні дітей і підлітків можуть привести до значного покращення ефективності наукових розробок та їх відповідність вимогам виховання.

Вклад основного матеріалу. Перше на що хотілося звернути увагу, це важливість діяльного підходу до науки. На думку Б. Ананьєва, А. Леонтьєва, А. Петровського та інших спеціалістів, все життя людини, представляє собою постійну зміну різноманітних видів діяльності. При цьому на кожному етапі онтогенезу і в кожній конкретній природно-соціальної ситуації розвитку людини можна виділити основний вид діяльності. Із цих позицій цілком правомірно виникає питання, чим же являється спортивна діяльність у житті кожної людини, тим більше у житті дітей та підлітків?

Відповідаючи на це питання, необхідно прямо сказати, що для певної частини з них – саме представників зі спорту вищих досягнень – спортивна діяльність на практиці являється ведучим видом їх діяльності. Саме спорту в своєму житті вони віддають весь вільний час, під впливом спорту і формуються в основному їх психічні, психологічні, фізіологічні та інші особливості. Звичайно ці юнаки, дівчата мають певні індивідуально-особистісні відмінності, але в цілому формування спортсменів починається в тій чи іншій мірі загальними законами розвитку, детермінованими спортивною спеціалізацією, об'ємами і інтенсивністю використаних тренувальних навантажень, побудовою самого тренувального процесу та інших особливостей спортивної діяльності. При цьому ступінь цього впливу проявляється тим сильніше, чим більше часу віддає спортсмен спорту і чим вище його спортивні досягнення [3, с. 56].

На ряду з вище сказаним особливо треба виділити увагу на те, що основна соціальна функція всіх здобувачів освіти різного віку – навчання. Як відмічають психологи навчання являється ведучим видом діяльності підростаючого покоління, так, як воно на їх думку найбільш впливає на процеси формування особистості. І в цьому плані буде цікаве питання про співвідношення учнів у системі загального обов'язкової повної базової освіти і спортивної діяльності у юних представників спорту [6, с. 143].

Проте таких дітей і підлітків порівняно небагато. Значно більше тих, спортивні результати яких не відповідають вимогам всеукраїнського, світового спорту. Значну частину дітей батьки направляють в спорт заради зміцнення здоров'я. Для таких батьків очевидно, переважним є вид діяльності – навчання. Саме тому професійному виду діяльності вони приділяють більше уваги і часу, і під його впливом в основному формуються як особистість.

Слід пам'ятати, про здобувачів освіти, які займаються спортом лише в межах передбачених шкільної програмою, а також про тих учнів, які відчувають значні фізичні навантаження під час занять у секція, кружках та організованих різних видів діяльності в позаурочний час. При цьому варто пам'ятати про те, що даний розподіл основних видів діяльності учнів не носить абсолютного характеру. У житті більшості дітей і підлітків ці види діяльності частіше всього взаємно обумовлені навіть існують одночасно. Провідну роль у виборі учнів цих видів діяльності, на наш погляд, перш за все відіграє конкретна природно-соціальна ситуація розвитку дітей.

Враховуючи вище сказане, вважаємо, що основною метою наукових досліджень в області дитячо-юнацького спорту на всіх його ієрархічних ступенях повинно бути всебічне сприяння своїми рекомендаціями такому поєднанню всіх життєво важливих видів і режимів діяльності, природно-соціальних умов життя дітей і підлітків, яким би було забезпечена гармонічність їх біологічного розвитку, відповідність рівню функціонального розвитку систем індивіду і при цьому повинна бути ступінь успішності у самій діяльності, як в теперішньому так і у майбутньому. Дане принципове положення, на нашу думку, повинно стати основною метою любих досліджень, які відносяться до дітей і підлітків, незалежно від виду діяльності який є провідний на період дослідження.

Наука завжди представляє собою єдине ціле, а її розподіл на окремі складові частини пов'язано не настільки з природою речей, як скільки з обмеженням людського пізнання. Так, розглядаючи, зокрема, проблеми нормування навантаження в дитячо-юнацькому спорті неможна не помітити, що їх пробують вирішити і вирішують представники цілковито, на перший погляд, різних наукових напрямків. Це фахівці з гігієни, біохімії, фізіології, спортивні лікарі, тренери та інші. Але вони переслідують різну мету, яку ми пробуємо об'єднати своїм першим положенням, вони ж використовують головним чином тільки свої професійні методики дослідження. В ре-

зультаті як юні так і дорослі спортсмени постають перед нами не цілісним соціально-біологічним об'єктом, а окремими сторонами особистості. На наш погляд це і є основні труднощі на шляху практичного дослідження всієї сукупності існуючих наукових рекомендацій [7, с. 129].

Тому другим принципом організації наукових досліджень дітей і підлітків повинен бути принцип комплексності, який необхідно здійснювати в двох основних напрямках:

– предметом дослідження науковців повинні стати не просто здоров'я, фізична чи розумова працездатність, ціннісна орієнтація, направленість особистості, увага, пам'ять і інтелект формуючої людини, а саме дитина, підліток у всій багатогранності основних якостей і властивостей;

– оцінка і регламент різних видів і режимів діяльності дітей і підлітків повинно здійснюватись з обов'язковим урахуванням і аналізом їх взаємних зв'язків, взаємно обумовлених і взаємно замінними.

Третій принцип. Комплексна організація наукових досліджень ставить перед науковцями питання, яке стосується методологічних основ аналізу експериментальних матеріалів. Люба функціональна система і об'єктивна картинка її поведінки не можуть бути представлені, як відмічають А. Богданов, Ф. Перегудов та інші, простою арифметичною сумою входних в неї елементів. Тому аналітичний шлях інтерпретації результатів комплексних досліджень становиться малоефективним з позиції як наукової теорії, так і практики. Він не може дати істину картину поведінки різних систем. І вихід з цього положення один – необхідне впровадження аналізу з використанням законів кібернетичного моделювання. Приклади використання таких можливостей як у спортивній практиці, так і в інших галузях людської діяльності в науковій літературі вже є, наявні також і відповідні методичні публікації [1, с. 24].

При цьому спеціалісти вважають, що варто пам'ятати, про те, що всі функціональні системи незалежні від ступеню своєї організації і кількості складових елементів мають принципово одну і ту ж функціональну архітектуру, в якій результат являється домінуючим фактором, який стабілізує організацію системи. Саме тому пошук і формулювання системно утворюючого фактору вважаємо ключовою проблемою системного аналізу [4, 143].

З цієї позиції необхідно відмітити, що вибір цього системно утворюючого фактору для кожного приватного випадку застосування системного аналізу визначається, на наш погляд, як локальними задачами, які ставить перед собою дослідник, так і конкретною соціальною ситуацією життєдіяльності і розвитку людини. Звідси неминуче витікає четвертий методологічний принцип організації життєдіяльності дітей і підлітків, в тому числі і організації спортивної діяльності на всіх ступенях спортивного майстерства, а саме: – забезпечення гармонійного розвитку підростаючого покоління, необхідною успішністю видів діяльності в сьогоденні і сприятливого біологічного і соціального прогнозу на майбутнє можливе лише на рівні науково обгрунтованих динамічних режимів життя дітей і підлітків. Вибір цих режимів слід здійснювати з урахуванням індивідуально-особистісних особливостей дитини, підлітка, природно-соціальних умов його проживання і задач, які стоять перед ним, як окремої особистості, так і членів певного колективу і суспільства в цілому.

Однак загально визначеним є той факт, що практично любе регламентування носить перш за все суспільний характер. У зв'язку з цим, мабуть, доцільно згадати вираз одного з основоположників гігієнічної науки Ф. Ерісмана. Він писав, що якщо гігієну позбавити її загального характеру, то вона перетвориться в холодний труп. Цей вислів в повній мірі відноситься і до проблем нормування різних видів і режимів

діяльності людини. Вислів: «що ні один, навіть найкращий одяг ні в якому разі не може підійти по плечу кожному» підтверджую наші припущення [2, с. 39].

Тому п'ятим принципом організації і проведення наукових досліджень в галузі регламентування різних видів і режимів діяльності людини на всіх його етапах онтогенезу (те стосується і спортивної діяльності дітей і підлітків) повинен бути:

– суспільний характер регламентування видів діяльності людини обов'язково повинен передбачати розробку простих і доступних засобів корекції відповідних рекомендацій з урахуванням індивідуально – особистісного розвитку, умов, задач, які стоять на різних етапах біологічного і соціального онтогенезу.

Тільки при цьому сама людина (дитина, підліток чи доросла) із об'єкту наукового дослідження може перетворитись в суб'єкт, який переміщуючись в рамках регламентованих параметрів діяльності зможе цілеспрямовано і активно впливати на процеси формування своїх різних якостей і властивостей і тим самим домагатись необхідної успішності і самих видів діяльності, як в сьогоденній соціальній ситуації розвитку, так і в майбутньому.

Реалізація припущеного нами методологічного положення, яке стосується проблем регламентування діяльності, на наш погляд в значній мірі зможе підвищити практичну ефективність наукових досліджень.

Висновки. Підводячи підсумки з вище викладеного матеріалу, хотіли б ще раз підкреслити, що запропоновані пріоритети загальнолюдських цінностей повинні відноситись не до людини взагалі, а до кожного конкретного і активного індивіду на всіх його етапах життєдіяльності.

Література:

1. Демінський О.Ц. Наукові основи конструювання дидактичних моделей тренера-викладача до роботи у системі освіти //Гуманітарна освіта у контексті регіональних проблем: досвід і перспективи / Всеукр. наук.-практ. конф. – Херсон: Айлант, 2000. – С. 25 – 27.
2. Догле Н.В. Дослідження Ф.Ф. Ерісмана в Московській губернії і сучасність // Гігієна праці та професійні захворювання. 1983, № 7. – С. 38-4.
3. «Про наукову і науково-технічну діяльність»: Закон України від 13 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12
4. Адаменко М. І. Основи наукових досліджень / М. І. Адаменко, М. В. Бейлін. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 188 с.
5. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи: навч. посіб. для студ. та викл. ВНЗ / Київ. держ. лінгв. ун-т. – К. : Форум, 2000. – 270 с.
6. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: Навчальний посібник. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
7. Ланде Д. В. Основи інформаційного та соціально-правового моделювання: навч. посіб. / Д. В. Ланде, В. М. Фурашев, К. В. Юдкова. – К. : НТУУ «КПІ», 2014. – 220 с.
8. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 141 с.
9. Свдокимов В.І. Педагогічний експеримент: [навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ] / Свдокимов В.І., Гавриш І.В., Агапова Т.П., Олійник Т.О.. – Х.: «ОВС», 2001. – 148 с.

Таранець Л. С., викладач
кафедри спортивних дисциплін

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА ТИПІВ НАВАНТАЖЕННЯ

Важливим завданням сучасної загальноосвітньої школи є збереження і розвиток інтелектуального і фізичного потенціалу нації, що передбачає виховання повноцінної, гармонійно розвинутої, психічно і фізично здорової особистості. Задоволення цих потреб неможливе без повноцінної освіти з фізичної культури, яку ми розуміємо як процес і результат оволодіння школярами певною системою науково-предметних знань, умінь, навичок, раціональними способами керування своєю руховою діяльністю, умінням складати індивідуальні програми фізичного розвитку і вдосконалення.

Основою для формування переконань у необхідності систематичних занять фізичними вправами є знання про значення цих занять для підвищення фізичного стану і розумової працездатності, виховання моральних і волевих якостей. Більше того, у сучасних умовах не в повній мірі у процесі фізичного виховання використовуються можливості предмета «Фізична культура».

Одним з першочергових завдань, яке сьогодні постало перед спеціалістами фізичного виховання, є активний пошук шляхів підвищення рівня знань дітей з фізичної культури.

Відповідно до вимог навчальної програми з фізичного виховання в школі учні разом з опануванням рухових вмінь та навичок повинні засвоїти розділ «Основи знань», що складається з певного обсягу теоретичних відомостей.

Основою формування теоретичних знань з фізичної культури, які є необхідною складовою фізкультурної освіти, – є «способи діяльності», тобто рухові вміння та навички, за рахунок яких виконуються різноманітні фізичні вправи. Таким чином, теоретичні знання безпосередньо впливають на якість процесу фізичного виховання учнів.

Практика роботи загальноосвітніх шкіл свідчить, що процес оволодіння теоретичними знаннями з фізичного виховання фактично не здійснюється.

Основною причиною такого стану є те, що на уроках фізичної культури практично немає часу для засвоєння теоретичних знань, немає випробуваних підручників, посібників, які враховували б інтереси, вікові особливості дітей різних вікових груп.

Як відзначають фахівці, треба переконати дітей у доцільності відвідування занять з фізичної культури, оволодіння знаннями про вплив фізичних вправ на організм. Існуючі форми проведення теоретичних занять з фізичного виховання не завжди враховують індивідуальні психофізіологічні особливості розвитку дитини в молодшому шкільному віці. А тому треба більш усвідомлено підходити до вибору форм теоретичних занять з фізичного виховання в початкових класах.

Цілеспрямоване формування знань повинно здійснюватися через розвиток в учнів творчої активності через інтегровану діяльність, яка включає в себе і пізнання, і спілкування, і гру, і посильну працю [1].

Сучасні дослідження показують, що дитина не може постійно знаходитися у ситуації отримання готових знань. Вона хоче і вміє, якщо її навчити, бути активною, са-